

سیاست تثبیت ارزی چگونه ترمز تورم در ۱۴۰۲ را کشید؟

بانک مرکزی توانسته با اعمال سیاست تثبیت بالاخره پس از التهابات سنگینی که نرخ ارز غیر رسمی در ماه های گذشته تجربه کرده، ترمز رشد نرخ ارز را بکشد و آن را در روندی نزولی قرار دهد.

به گزارش سایت خبری پرسون، حدود ۶ ماهی است که مدیریت ساختمان شیشه ای میرداماد به دست فرزین سپرده شده است. رئیس کل جدید بانک مرکزی از همان روزهای ابتدایی، زیر بنای سیاست های ارزی خود را مبتنی بر سیاست تثبیت یا ثبات بخشی عنوان کرد و در مصاحبه های مختلف ایجاد ثبات را عامل موقود اقتصاد ایران خواند. مشخصا مهمترین وظیفه بانک مرکزی، کنترل نرخ تورم و نرخ ارز است و تثبیت ارز علاوه بر اینکه یکی از مهم ترین دغدغه های فعالان اقتصادی کشور محسوب می شود تاثیر بسزایی بر معیشت و سفره ی مردم دارد.

لازم به ذکر است یکی از ابزارهای مهم کنترل تورم، مدیریت نرخ ارز است، چرا که در اقتصادی مانند اقتصاد ایران که طی دهه ها وابستگی زیادی به دلار پیدا کرده و بسیاری از کالاها بر اساس نرخ ارز قیمت گذاری می شوند، افزایش نرخ ارز ناگزیر به افزایش قیمت کالاها و تورم منجر می شود.

مرجعیت بخشی به نرخ ارز کشف شده سامانه مبادله ارز و طلا به عنوان نرخ رسمی ارز

بانک مرکزی در رویکرد جدید خود و با اعمال سیاست تثبیت، ابتدا سعی کرد تا مرجعیت نرخ گذاری ارز را مجددا در دست بگیرد. بر این اساس محمدرضا فرزین در گفت و گویی عنوان کرد: قصد داریم در مرکز مبادله ارز و طلای ایران کلیه نیازهای واقعی مردم به ارز را تأمین کنیم و نرخ که در این مرکز شکل می گیرد نرخ مرجع برای قیمت گذاری تعیین کنیم. همچنین نرخ که در این مرکز شکل می گیرد براساس منابع و مصارف ارزی و متغیرهای بنیادین اقتصاد کلان خواهد بود. تلاش ما این است که این نرخ یک نرخ مناسب خارج از انتظارات و حباب باشد و عرضه کنندگان از این منابع ارزی استفاده کنند.

همچنین به گفته فرزین، نرخ ارز بازار آزاد را نرخ ارز بازار آزاد مورد قبول بانک مرکزی نیست چرا که این نرخ صرفا براساس انتظارات تورمی ناشی از اخبار منفی شکل می گیرد و به هیچ وجه با واقعیات اقتصاد ما همخوانی ندارد. بر این اساس بانک مرکزی، با راه اندازی سامانه مبادله ارز و کالا، عملا سعی داشت تا نرخ ارزهایی که در بازار غیر رسمی (ارز تلگرامی) مبنای قیمت ارز قرار می گیرند و به نوعی سبب افزایش غیرمتعارف قیمت کالاها می شوند را از مرجعیت بی اندازد.

۱- پیمان سپاری ۱۰۰ درصدی با نرخ کشف شده در سامانه مبادله

از دیگر اقدامات موثر بانک مرکزی، تمرکز بر بازگشت ارز های صادراتی با نرخ کشف شده ارز (حدود ۳۸۵۰۰ تومان) در سامانه مبادله ارز و طلا بود. رئیس کل بانک مرکزی، بارها اعلام کرده، صادرکنندگانی را که ارز حاصل از صادرات خود را به کشور باز نمی گردانند؛ متخلف هستند و کمپته ای در بانک مرکزی به منظور رسیدگی به این تخلفات تشکیل خواهد شد تا ارزهای صادراتی به کشور برگردد.

گفتنی است عمده ی ارز حاصل از صادرات، مربوط به صنایع پتروشیمی و فولادی است که بانک مرکزی در دستورالعمل جدید و به منظور مدیریت بازار ارز، ارز حاصل از صادرات این صنایع را با نرخ رسمی کشف شده در سامانه مبادله مستقیما می خرد و با ملاحظات مشخص در اختیار وارد کننده قرار می دهد. اقدامی که مشخصا قصد در مدیریت تقاضای کاذب ارز دارد و همچنین نظارت بانک مرکزی بر تراز تجاری- ارزی کشور را بیشتر از گذشته خواهد کرد.

۲- کاهش نرخ تسعیر جهت کشف قیمت پایه محصولات عرضه شده در بورس کالا

لازم به ذکر است دیگر اقدامی که بانک مرکزی به منظور کنترل و کاهش تورم محصولات مادر انجام داد، کاهش نرخ تسعیر بود. گفتنی است یکی از گلوگاه هایی که نرخ ارز را به نرخ محصولات داخلی گره می زند، نرخ تسعیر است، بنابراین یکی از موتورهای تورمی که سبب افزایش قیمت کالاهای داخلی می شود افزایش نرخ تسعیر ارز است که مستقیما بر قیمت نهایی کالاها و در نتیجه تورم اثر گذار است.

بنابراین بانک مرکزی در فروردین ماه سال جاری و در راستای کاهش قیمت نهایی محصولات مادر که در داخل کشور عرضه می شوند، با تاکید رئیس جمهور، نرخ تسعیر محصولات پتروشیمی را از ۳۶۵۰۰ تومان به ۲۸۵۰۰ تومان تغییر داد. اقدامی که برخلاف نظر برخی کارشناسان که آن را بی تاثیر می خواندند، اتفاقا توانست به طور متوسط قیمت اکثر محصولات پتروشیمی را کنترل کند و در روند کاهشی قرار دهد. مشخصا کنترل قیمت محصولات مادری همچون محصولات پتروشیمی می تواند تاثیر بسزایی در کنترل قیمت نهایی سایر کالاهای پایین دستی داشته باشد.

۳- واردات کالاهای اساسی با ارز ۲۸۵۰۰ تومانی

اقدام سومی که بانک مرکزی در راستای اجرای سیاست تثبیت و کنترل تورم کالاهای اساسی از همان ابتدا در دستور کار قرار داد، تامین ارز کالاهای اساسی و واسطه ای با نرخ نیمایی سابق یا همان ارز ۲۸۵۰۰ تومانی بود. اقدامی که به طور مشخص از افزایش قیمت بیشتر کالاهای اساسی جلوگیری می کند. لازم به ذکر است پس از حذف ارز ۴۲۰۰، کالاهای اساسی با تورم بی سابقه ای روبرو شدند و افزایش قیمت های عجیبی را داشتند. به نظر می رسد بانک مرکزی با استفاده از تجربه ی موفق ارز ۴۲۰۰ در تثبیت قیمت کالاهای اساسی، تصمیم گرفت که سیاست ارز ترجیحی را برای کالاهای اساسی ادامه دهد و واردات کالاهای اساسی همچنان با ارز ترجیحی صورت گیرد تا بتواند تورمی که از این محل وارد می شود را کنترل کند.

سیاست تثبیت ترمز تورم در ۱۴۰۲ را کشیده است؟

مشخص است در اقتصادی که چند سال درگیر تورم های سنگین و مزمن است، ابتدا کاهش میزان رشد تورم باید مورد هدف سیاست گذار پولی قرار گیرد. بنابراین وقتی از موفقیت سیاست تثبیت می گوئیم، هرگز منظور از کاهش تورم و یا رسیدن به وضعیت مطلوب نیست. اما این ادعا را می توان کرد، سیاست تثبیت بلاخره توانست نرخ ارز را پس از التهابات سنگین و بدون توجه به انتظارات تورمی که در ماه های اخیر با اخبار توافقات گره خورده بود، تثبیت کند. در واقع سیاست تثبیت که از همان ابتدا در دستور کار بانک مرکزی قرار گرفته، گره اقتصاد ایران از پرونده ی نامعلوم توافقات را تا کنون باز کرده و توانسته پس از موج های سنگین تورمی که بخش قابل توجهی از آن ها معلول انتظارات تورمی بوده است را تا حدودی مدیریت کند.

جدا از تثبیت نرخ ارز، کاهش قیمت خودرو در بازار آزاد و توقف روند صعودی قیمت مسکن، از دیگر دستاوردهایی است که بانک مرکزی با اعمال سیاست تثبیت به آن رسیده است. فراموش نکنیم در همان روز هایی که بانک مرکزی از سیاست تثبیت رونمایی کرد، خیلی از کارشناسان انتقادات جدی بر این سیاست وارد می کردند و معتقد بودند که نرخ ارز در سه ماه ابتدایی سال ۱۴۰۲، سقف های جدید را ثبت خواهد کرد و تورم های سه رقمی در انتظار اقتصاد ایران است. این در حالی که امروز شاهد روند نزولی نرخ ارز در بازار غیر رسمی و همچنین کاهش قابل توجه انتظارات تورمی هستیم و می توان این ادعا را کرد که بانک مرکزی در اجرای اولین گام سیاست تثبیت موفق عمل کرده است.